

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus III. Argumentum. Patronus Laicus an possit variare, novum præsentatum accumulando lite pendente inter præsentatos, quorum nullus cessit liti, aut decessit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

de jurepatr. quem sequitur *Lara de Anniverfar.*, & *Cappellan. lib. 2. cap. 9. num. 14.*, nec Patronus Laicus in Jurepatronatus mixto, ratione communionis cum Ecclesiastico, in quo detestatur variatio, potest variare; quæ tamen opinio reprobatur à *Lambertino ubi supra num. 5.*

ARGUMENTUM.

Patronus Laicus an possit variare, novum Præsentatum accumulando, lite pendente inter Præsentatos, quorum nullus cessit liti, aut decessit.

SUMMARIUM.

- 1 Lite pendente inter Patronos principaliter super Jurepatronatus licita non est variatio. Limita, ut ibi.
- 2 Lite pendente inter Præsentatos, quorum unus fuit institutus, non potest Patronus alium accumulando præsentare.
- 3 Lite pendente inter Præsentatos, quorum unus cessit, vel decessit, non potest Patronus alium præsentare. Limita, ut ibi.
- 4 Lite pendente inter Præsentatos potest Patronus variare præsentando Collitigantem. Intellige, ut ibi.
- 5 Orta lite inter Præsentatos, quorum nullus cessit, aut decessit, & quorum nullus sit institutus, an possint Patroni variare, & alium accumulativè præsentare? Referuntur sententia, & rationes Lambertini, & num. 6. & 7.
- 6 Quod, & quale jus acquiratur ex præsentatione Patroni Laici.
- 8 Referuntur sententia, & rationes eorum, qui sentiunt in hoc casu non esse permillum Patronis Laicis variare, & num. 9. & 10.
- 11 Conciliatur utraque sententia cum distinctione. Vide ibi, & num. 13.
- 12 Lis ad hoc ut sit sufficiens impedire Patronis Laicis facultatem variandi, requiritur, quod non sit calumnia.

CASUS III.

Competens Jurepatronatus Laicali pluribus uti singulis ad Beneficium Avacans, unus ex eis præsentavit Titium, alius Cajum. Orta lite inter Præsentatos, primus Patronus variavit accumulando cum Titio Sempronium. Hinc quaeritur: An lite pendente inter Præsentatos, quorum nullus cessit liti, aut de-

20 Pars II.

cessit, Patronus Laicus possit alium præsentare, seu variare accumulando novum præsentatum.

Quæstio hæc satis controversa inter Doctores, ut clarius resolvatur, præsupponendum est tanquam certum.

- 1 Primo. Quod lite pendente inter Patronos principaliter super Jurepatronatus non possunt isti variando devenire ad aliam præsentationem, nisi ante mortem litem, & ante vacationem sint in possessione præsentandi; nam si sunt in possessione præsentandi, possunt in hac possessione continuare, & alium accumulativè præsentare, nisi lis sit etiam super ipsa possessione, eo quia litis motio non debet alicui jus suum auferre, & possessionis commodo quem privare, ad *Text. incap. 1.*, ut lite pendente *Gloss. in cap. ex literis verb. ex literis de jurepatr.*, & *in cap. cum venissent de in integr. restit. verb. Electionem, Lancelotti. de attentat. par. 2. cap. 4. in præfat. à num. 635. usque ad 652.*
- 2 Secundo, quod lite pendente inter præsentatos, quorum unus fuit institutus, non possit post hujusmodi institutionem Patronus alium accumulando præsentare, juxta *Text. expressum in cap. 2.*, ut lite pendente in 6., *Garz. de Benefic. par. 5. cap. 9. num. 218.*, *Covar. pract. quest. lib. vnic. cap. 36. num. 7. §. 3.*
- 3 Quod lite pendente inter Præsentatos, & uno ex Litigantibus defuncto, aut liti cedente, non possit Patronus alium præsentare *Lambertini. de jurepatr. par. 1. lib. 2. quest. 6. art. 12. num. 19.*, *Gomes super Regul. de subrog. Collig. quest. 13.*, *Garz. de Benefic. par. 5. cap. 9. num. 217.*, *Lancelotti. de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 655.*, *Rota in Zamoren. Beneficii de Morales 30. Maji 1586. apud Marchesan. de Commiss. par. 1. to. 1. §. 2. pag. mibi 452.*, dummodo præsentatio illius, qui cessit, aut decessit sit valida, si enim sit nulla, eo quia sit criminofus, aut concubinarius, & hoc ignorabatur à Patrono, potest Patronus Laicus variare alium accumulando, quia in isto casu Patronus Laicus non diceretur variare, sed præsentare, & quia per mortem illius lis est finita, ut expressè docet *Gloss. in cap. 2.*, ut lite pendente in 6. verb. finita; *Lambertini. de jurepatr. lib. 2. par. 2. quest. 7. art. 21. num. 6.*, *Rota decis. 459. num. 29. par. 19. tom. 2. recent.*, &

X in

in *Recanaten. Beneficii 9. Maji 1701. S. final. coram R.P.D. Lancetta.*

4 Quarto denique, quod lite pendente inter Præsentatos possit Patronus variare præsentando Colligantem, dummodo ex tali præsentatione, & variatione lis non prorogetur, & protrahatur in longum, quia tunc cessat ratio *cap. 1. ut lite pendente in 6.*, nimirum nè propter novos Adversarios litigia prorogari contingat, *Roccb. de Curt. de jurepat. verb. honorificum quest. 23. num. 53. Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 220. & seq. Covarr. pract. quest. lib. unic. cap. 36. num. 7. S. 3. Rota decis. 443. num. 3. coram Merlin., Ad-den. ad Buratt. dec. 942. num. 8. & dec. 92. num. 4. post Bonden. colluct. legal. tom. 1.*

5 Quod igitur controvertitur, & quod hic examinandum mihi proposui, est; an orta lite inter Præsentatos, quorum nullus cessit, aut decessit, & quorum nullus sit institutus, possint Patroni variare, & alium accumulativè præsentare?

Lambertini. *de jurepat. lib. 2. par. 1. q. 6. art. 12. num. 11. cum seqq.*, affirmativam tuetur sententiam existimans in duobus præsentatis litigantibus habere locum *Textum in cap. 2. ut lite pendente in 6.*, seu quòd tunc solum sit prohibita Patronis Laicis variatio lite pendente inter præsentatos, quando unus ex his est in possessione beneficii, dum *Text. in dicto cap. 2.*, solum in hoc casu expressè prohibet præsentantes procedere ad novam præsentationem, non verò habere locum *Textum in cap. 1. eodem tit.*; quia iste nullatenus loquitur de duobus præsentatis, sed tantummodo de duobus electis non adhuc confirmatis, & inter se litigantibus.

Fundatur etiam in facultate variandi concessa per supradictos *Canones* indefinitè, & generaliter Patronis Laicis intrà quadrimestre, & sic etiam lite pendente. Nec hæc variatio lite pendente diceretur attentata, quia attentata regulariter non dantur, nisi concurrant præjudicium Partis, aut contemptus Judicis lite pendente inter Præsentatos, quorum nullus cessit, aut decessit, & nullus sit in possessione beneficii; Si Patroni variarent tertium accumulativè præsentando cessaret utrumque; Cessaret quidem contemptus Judicis, quia id facerent jure permitten-

te, cessaret quoque præjudicium Partis, scilicet tum Ecclesiæ, quia tertius accumulatus, si esset dignior, posset statim gratificari ab Ordinario, & sic citius provisum remaneret Ecclesiæ, tum Præsentatorum, quia isti non habent jus quoad Beneficium, nec in re, dum hoc jus acquiritur per solam institutionem Ordinarii, nec ad rem, quoniam licet præsentatio facta à Laico, & accepta à Præsentato, in casu, quo Patronus Laicus non possit variare, vel quia elapsam est quadrimestre, vel quia promisit non variare, & permanere in prima præsentatione, tribuat Præsentato idoneo jus ad rem, itaut illi soli, & non alteri conferendum sit Beneficium, ut docent *Berou. in dicto cap. quòd autem num. 29. S. Et si, Calderin. conf. 17. de jurepat. Lambertini. de jurepat. lib. 2. par. 2. quest. 5. art. 8. num. 4. Vivian. eodem tract. lib. 8. cap. 8. num. 1.* Tamen præsentatio facta à Laico, casu quo ipse potest variare, vel in actu secundo variavit plures accumulando non dat præsentato jus ad rem, sed solum dat ei jus prosequendi institutionem, seu petendi coram Ordinario, ut præsentatio habeat suum effectum, vel determinatè favore sui, si sit solus præsentatus, vel alternativè favore sui, aut alterius com-præsentati, si est alius com-præsentatus, & si sint æquè idonei, ita *Bero. in dicto cap. quòd autem num. 25. ibique Butr., & Anan. Imal. in Clement. 1. de supplen. neglig. Pralat. num. 33. Capon. discept. 74. num. 14. tom. 2.*

7 Et ratio videtur esse, quia si sola litis motio inter Præsentatos impediret Patronis jus variandi, aperiretur via fraudibus; nam præsentati facilè possent inter se movere litem, ut sic Patronus non posset variare alium cum ipsis accumulando, ut considerat *Lancelloiti. de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 644.*, & hanc Sententiam *Lambertini* sequi videtur *Rota in Hipporegien. Parochialis 21. Junii 1700. S. Est certum coram Reverendissimo Molines Decano.*

8 E contra sunt alii, & quidem gravissimi Doctores, qui sentiunt in hoc casu non esse permissum Patronis Laicis variare alium accumulativè præsentando, nisi adsit statutum, aut consuetudo, quod Patroni etiam lite pendente inter præsentatos

tos possint variare, vt expressè tuentur *Calderin. conf. 1. vt lite pendente, Cravett. conf. 63. num. 3. in fine, Gomes super Regul. de subrogat. Collitig. quæst. 13. ubi refutat Lambertinum, Crescent. decis. 10. de jurepat. Cassador. decis. 3. ut lite pendente n. 2. Covarr. pract. quæst. lib. unic. cap. 36. n. 7. §. Tertio, Lancellott. de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 675., 693., & 696., Garz. de Benefic. par. 5. cap. 9. num. 217. Barbof. de offic. & potest. Episcop. par. 3. alleg. 72. num. 162. Rota decis. 442. num. 6. par. 1. divers. & decis. 443. num. 2. coram Merlin., Adden. ad Buratt. decis. 942. num. 7. & decis. 280. num. 1. & decis. 333. num. 1. coram Cavaler., & decis. 92. num. 3. post Bonden. colluct. legal. tom. 1.*

9 Moventur autem isti Doctores ex *Textu in cap. 1. ut lite pendente in 6.*, qui licèt loquatur de Electis, comprehendit etiam Præsentatos inter se litigantes. Totam namque ratio quare prohibeatur in dicto cap. 1. Electoribus devenire ad novam electionem, quando lite pendente inter Electos, unus ex eis cessit, aut decessit, est præjudicium, quod resultaret ex hujusmodi nova electione, tum respectu Ecclesiæ, quia lis, & sic etiam provisio Ecclesiæ protraheretur in longum, tum respectu superstitis, quia ipsi daretur novus Collitigans; hæc eadem ratio militat etiam in casu, quo lite pendente inter duos præsentatos Patroni Laici devenirent ad præsentationem accumulativam alicujus tertii; Ex hac namque nova præsentatione accumulativa adesset præjudicium Ecclesiæ, quia lis, & consequenter etiam provisio ejusdem Ecclesiæ protraheretur in longum, dum non obstante hac præsentatione de novo facta, adhuc esset discutiendum de jure duorum primò præsentatorum, & fieri posset, quòd unus ex his haberet jus respectu tertii, & non respectu alterius compræsentati, aut respectu alterius compræsentati, & non respectu tertii, & sic omni casu esset querendum de jure primò præsentatorum. *Calderin. conf. 1. ut lite pendente, Covarr. pract. quæst. lib. unic. cap. 36.* Adesset etiam præjudicium eorundem præsentatorum, non quidem quoad hoc, ut eorum præsentatio non sortiretur effectum, sed quoad hoc nimirum, quia ultimò præsentatus potest esse potentior

Pars II.

primò præsentatis, & sic eis daretur durior Adversarius, & multò majores expensas ipsi subire cogerentur, *Lancellott. de attent. par. 2. cap. 4. in præfat. nu. 175.* Cùm igitur militet eadem ratio tam in electis, quàm in præsentatis inter se litigantibus, militare etiam debet in utroque casu eadem dispositio dicti cap. 1. ex tradit. per *Calderin. conf. 1. ut lite pendente. Rota decis. 333. num. 1. coram Cavaler., & in Salamantina Cappellania 20. Novembris 1590. & 5. Julii 1593. apud Garz. de Benefic. par. 6. cap. 4. n. 39. & 41.*

10 Non officit, quòd juxta *Text. in cap. 2. ut lite pendente in 6.* solum sit prohibita nova præsentatio, quando lite pendente inter præsentatos unus ex eis est in possessione Beneficii, non verò quando neuter est in hac possessione. Quoniam licèt *Text. in d. cap. 2.* loquatur in casu, quo unus ex præsentatis est in possessione Beneficii, comprehendit tamen etiam casum, in quo neuter ex præsentatis sit in possessione; Ratio est, quia non possessio, sed sola lis est illa, quæ impedit libertatem, & jus variandi, quod habet Patronus Laicus intrà quatuor menses, dum si inter duos præsentatos nulla esset lis, & unus ex eis esset in possessione Beneficii, & iste moreretur intrà quatuor menses, posset unus ex Patronis intrà eundem terminum alium præsentare accumulativè cum superstite. Si verò inter duos præsentatos, quorum unus sit in possessione Beneficii esset lis, & iste moreretur intrà terminum juris, non posset Patronus variare alium accumulativè præsentando cum superstite, juxta *d. cap. 2.* Ergo sive præsentati sint in possessione, sive non; si inter ipsos sit lis, hæc sola est illa, quæ impedit Patrono jus variandi, propter duplex supradictum præjudicium, quod inde resultaret, tum Ecclesiæ, tum præsentatorum. *Covarr. pract. quæst. lib. unic. cap. 36. n. 7. §. Tertio.*

11 Ego verò pro concordia utriusque sententiæ distinguo, aut lis inter Præsentatos est super titulo Beneficii, eò quia ex. gr. unus ex præsentatis Sacerdos prætendat Beneficium esse actu Sacerdotale, & alius ex præsentatis, qui infra annum promoveri potest ad Sacerdotium prætendat esse habitu tantum Sacerdotale; Aut est super ipsamet præsentatione, eò quia

quia voces præsentantium ex. gr. sint in discordia dispartitæ; Et in hoc casu censeo procedere secundam sententiam, nimirum, non posse Patronos variando tertium accumulativè præsentare, ob auctoritates, & rationes pro hac sententia superius deductas; quia si Patroni in hoc casu variando tertium accumulativè præsentarent, per huiusmodi novam accumulativam præsentationem lis adhuc non finiretur, immo in longum protraheretur, dum non obstante hac nova præsentatione, adhuc esset quærendum de iuribus primò præsentatorum in grave præjudicium tum Ecclesiæ, quia huius proviſio prorogaretur, tum eorundem præsentatorum, quia isti ob novum colligantem tenerentur subire majores expensas.

- 12 Nec admissa hac sententia aperiretur via fraudibus, eo quia Præsentati facilè possent inter se movere litem, ut sic Patronus non posset variare alium cum ipsis accumulando; Quoniam non omnis lis inter Præsentatos est sufficiens impedire Patronis Laicis facultatem variandi, sed solum illa, quæ non est calumniosa, seu quæ præfert aliquem colorem boni iuris. *Res. de execut. liter. Apostolic. part. 1. cap. 17. num. 170. Adden. ad Gregor. decis. 149. num. 5. Rota in Gerunden. Beneficii 11. Junii 1702. S. Responsum coram Reverendis. Molines Decano, & in Regien. juris patronatus 16. Januarii 1706. S. Haud relevante coram eodem.*

Neque Rota in dicta Hipporegien. Parochialis tuetur in hoc casu posse Patronos devenire ad novam præsentationem accumulativam, immo in S. Constituto, sentit, si Patroni hoc casu devenirent ad novam præsentationem, hanc esse attentatam ibi. Quinimo cum à sententia Reverendissimi Nuntii Taurinen. fuerit appellatum, & duraret adhuc lis inter Coelectos, non erat licitum citra vitium attentatorum devenire ad secundam electionem.

- 13 Aut lis inter Præsentatos est super idoneitate, eo quia unus ex Præsentatis prætendat alium Compræsentatum esse e. gr. irregularem, illegitimum, concubinarium, criminofum, simoniacum, aut non habere requisita necessaria ad obtinendum Beneficium (qui tamen defectus erant incogniti Præsentantibus) & in hoc

casu censeo procedere sententiam Lambertini, & quòd Patroni possint variare, & tertium accumulativè præsentare, qui tamen sit dignior, non autem si sit æquè dignus, aut minus dignus. Per huiusmodi enim præsentationem accumulativam tertii dignioris, citius sopiretur lis, dum ille dignior statim ab Ordinario gratificari posset, & sic cessaret in hoc casu ratio prohibitiva *Text. in d. cap. 1. ut lite pendente*, nimirum præjudicium Ecclesiæ, quia citius ei proviſum remaneret, & præjudicium eorundem primò Præsentatorum, tum quia isti in hoc casu non haberent jus, nec in re, nec ad rem, ut superius notatum fuit in S. Fundatur, tum quia non cogentur subire majores expensas, cum cessaret lis.

ARGUMENTUM.

Patronus Laicus facta promissione, aut facto mandato procuræ præsentandi aliquem cum juramento non variandi nec privativè, nec accumulativè; Si deinde variet alteram personam accumulativè præsentando, an huiusmodi præsentatio accumulativa sustineatur, & an sit locus absolutioni à juramento ad effectum agendi pro rescissione dictæ promissionis, aut mandati procuræ?

SUMMARIUM.

- 1 Actus gestus contra proprium juramentum præcedens, an, & quando sustineatur? & num. 9.
- 2 Patronus facta promissione, aut præsentatione certæ personæ, cum juramento non variandi privativè, potest alium validè accumulativè præsentare.
- 3 Patronus facta promissione, aut facto mandato procuræ ad præsentandum, aut facta præsentatione certæ personæ cum juramento non variandi, nec privativè, nec accumulativè, & hæc promissio, aut præsentatio jurata sit acceptata à Præsentato, si deinde variet alium accumulativè præsentando, huiusmodi variatio accumulativa non sustinetur, & quare? Vide num. 4. & 5. Limita, ut num. 7.
- 5 Præsentatio accumulativa facta à Patrono contra proprium juramentum præcedens non variandi; nec privativè, nec accumulativè, an, & quando sit præjudicialis primò Præsentato?

Mulier